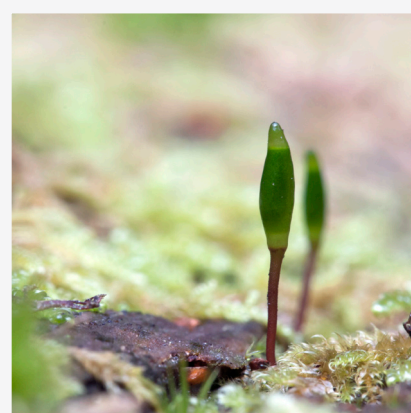
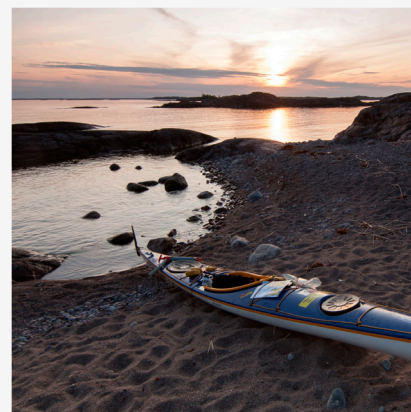
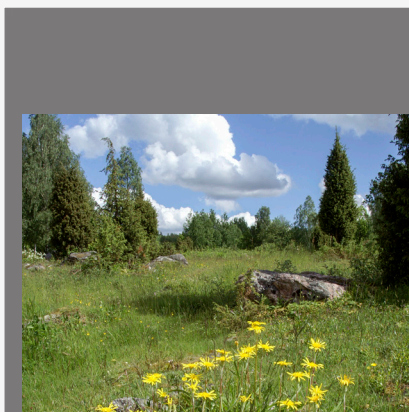

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Sofiebergsåsen

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Omslagsfoto: Per Folkesson

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000- områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap, vilket för detta område skiljer sig något från vad som är beslutat av regeringen. Länsstyrelsen har för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information (se bilaga för användarhandledning).

Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. Det görs på Miljödataportalen.

För mer information om Natura 2000:

Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/sodermanland eller telefon 010-22 340 00

Naturvårdsverkets hemsida: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Miljödataportalen: <http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen/>

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0220078 Sofiebergsåsen

Kommun: Eskilstuna

Områdets totala areal: 8,7 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen:

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägareförhållanden: Privat och statligt.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1995-12-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

5130 - Enbuskmarker

6270 - Silikatgräsmarker

A379 - Ortolansparv, *Emberiza hortulana*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: De prioriterade bevarandevärdena i natura 2000-området Sofiebergsåsen är områdets enbuskmarker och artrika silikatgräsmarker med dess unika flora och fauna som backnejlika, backtimjan, backsippa och svartfläckig blåvinge.

Motivering: Här finns ett av Sörmlands största bestånd av backsippa, vilken är en sällsynt art i Sörmland.

Prioriterade åtgärder: Årlig hävd i form av bete eller slåtter. Rövning av igenväxningsvegetation vid behov.

Beskrivning av området

Sofiebergsåsen är en 25 meter hög, delvis tallbevuxen ås med öppna och halvöppna partier. Hedartad vegetation med blåbär och kruståtel förekommer liksom en stor andel artrik fårsvingeltorräng. Vid åsens gräns mot den intilliggande åkermarken är friskängen till viss del kvävepåverkad och i nordväst är al och björkskogen tät med inslag av asp, rönn och hägg. I den hedartade delen är backsippa en karaktärsart. Fältnalört, kattfot, småfingerört, backnejlika, knägräs, tjärblomster, gul fetknopp och vanlig ögontröst är exempel på andra betesgynnade torrängsväxter i naturreservatet. På den torra slutningen i sydväst växer även toppvaxskivling och skålröksvamp. Insektsfaunan är också intressant, där kulbaggen *Porcinolus mutinus*, och nyckelpigan, *Coccinella magnifica*, är ett par mindre vanliga representanter. Sofiebergsåsen är dessutom en av tre sörmländska lokaler för den svartfläckiga blåvingen, *Phengaris arion*. Arten sågs senast 2006. Under sommaren 2016 gjordes en återinventering av lokalen, men inga fynd av svartfläckig blåvinge gjordes. Ortolansparv finns rapporterad från området senast 2014. Beskrivningen gäller den norra delen, inte den södra, fristående, skogsklädda delen av naturreservatet.

Fornlämningar i form av gravfält finns i södra delen.

Vad kan påverka negativt

- Minskat eller upphört bete som kan medföra igenväxning av de öppna ytorna
- Tillskottsutfodring som kan ge lokal kväveanrikning till nackdel för känslig flora
- Gödning med handelsgödselmedel eller insåning av vallväxter
- Bebyggelse eller annan exploatering som innebär att hela eller delar av hagen måste tas ur drift
- Dikning eller andra åtgärder som kan förändra hydrologin i området

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Skydd

Området är skyddat som naturreservat.

Skötsel

Enligt skötselplan för Sofiebersåsens naturreservat.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**5130 - Enbuskmarker**

Areal: 2,6 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Torra till friska hedar på silikatrika podsoljordar, betingade av bete, bränning mm. Vegetationstyperna uppvisar stor variation beroende på underlag, successionsfaser, fuktighet och hävdintensitet. En ansenlig del av Sofiebergsåsens krön i söder utgörs av hed. Här blommar backsippan i tusentals exemplar om våren.

Bevarandemål

Arealen enbuskmarker ska vara minst 2,6 ha, öppen med ett glest träd och buskskikt. Gräsmarken ska vara starkt präglad av bete eller slåtter. Gamla och/eller hävdformade enar ska finnas. Förekomsten av träd och buskar som kan bedömnas som igenväxningsvegetation ska vara liten. Kärnväxtfloran ska vara artrik med ett stort inslag av hävgynnade och typiska arter. Backsippa ska förekomma rikligt. Svartfläckig blåvinge ska förekomma.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt.

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 0,8 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Torra till friska gräsmarker i låglandet med lång kontinuitet av hävd. Markerna har i tidigare skeden även varit hävdade genom slåtter. De är mer eller mindre ogödslade och har en artrik vegetation av hävdgynnade kärlväxter och svampar. Trädens krontäckning får inte överstiga 25 procent.

Bevarandemål

Arealen silikatgräsmarker ska vara minst 0,8 ha, öppen med ett glest träd och buskskikt. Gräsmarken ska vara starkt präglad av bete eller slåtter. Förekomsten av träd och buskar som kan bedömmas som igenväxningsvegetation ska vara liten. Kärlväxtfloran ska vara artrik med ett stort inslag av hävgynnade och typiska arter. Svartfläckig blåvinge ska förekomma.

Bevarandetillstånd

Gynnsamt.

A379 - Ortolansparv, *Emberiza hortulana*

Artens förekomst är ej fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Arten häckar i öppna miljöer såväl i jordbrukslandskapet som på kalhyggen. Viktiga element är lågvuxen vegetation och fläckar med bar mark. I de södra delarna av landet hittar man arten främst i anslutning till äldre, extensivt utnyttjad jordbruksmark i naturbetesmarker, på åkerholmar, i dikesrenar, i anslutning till torra, solexponerade backar, inte sällan på sandiga marker, exempelvis rullstensåsar. I norra Sverige uppträder arten i ett större spektrum av miljöer, förutom i jordbrukslandskapet även på nyupptagna, torra hyggen med relativt täta skärmar av frötallar. I jordbrukslandskapet tycks förekomsten av trädor vara en viktig förutsättning, likaså ruderatmarker av olika slag, t.ex. järnvägsvallar, solexponerade grusgröpar och på sina håll även energiskogar och unga stadier av björkplantager på nedlagd jordbruksmark.

Bevarandemål

Bevarandemålet för ortolansparven är att det i Natura 2000-området finns naturtypen enbuskmarker (5130) med gynnsam bevarandestatus. Arealen Enbuskmarker ska vara minst 2,6 ha. Ortolansparv ska häcka i området och ha en god bevarandestatus.

Negativ påverkan

Storskalig förändring av jordbrukslandskapet med minskad areal och hävd av naturbetesmarker, igenväxning och slyuppslag på åkerholmar och andra randmiljöer, intensivt odlade och täckdikade, stora sädesfält.

Bevarandetillstånd

Ej Gynnsamt.

Dokumentation

Referenser

Artdatabanken. Rödlistan. 2015.

Art- och naturtypsvisa vägledning. Natura 2000. Naturvårdsverkets hemsida, 2016.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. 1982-03-19. Reservatsbeslut för naturreservat Sofiebergsåsen.

Länsstyrelsen i Södermanlands län 1991: Sörmlands Natur. Naturvårdsprogram. ID-nr: 84-21.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2000. Åtgärdsplan kundnr: D1064.

Inventeringar

Adoxa Naturvård. 2001-09-01. Natura 2000 inventering- Sofiebergsåsen.

Carlsson B & Elmquist H. 2005. Inventering av svartfläckig blåvinge i Södermanlands län. Länsstyrelsen i Södermanlands län. Äng och bete. 2005. TUVVA-databasen, Objektrapport 571-IZG.

Ecocom. 2016. Inventering och uppföljning av svartfläckig blåvinge *Maculinea arion* på sju kända lokaler i Södermanlands län 2016.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. Äng och hage. 1992. Objekt nr: 84-8.

Exempel på arter i området

Växter

Backnejlika

Backsippa

Backtimjan

Bockrot

Brudbröd

Fältmalört

Gul fetknopp

Kattfot

Knägräs

Mandelblomma

Sandmaskrosor

Småfingerört

Tjärblomster

Vanlig ögontröst

Ärenpris

Svampar

Skålröksvamp

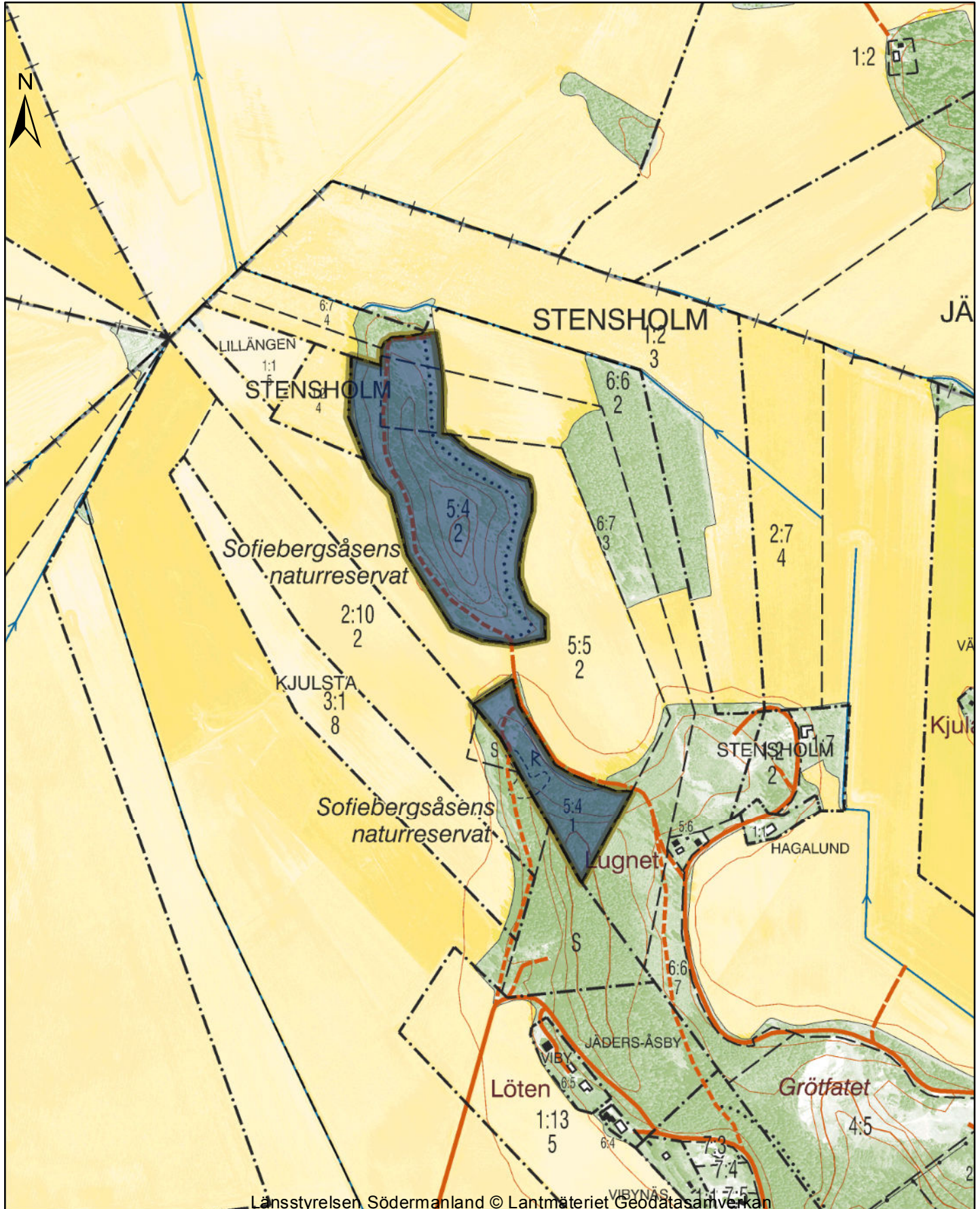
Toppvaxskivling

Insekter

Svartfläckig blåvinge

Fåglar

Ortolansparv

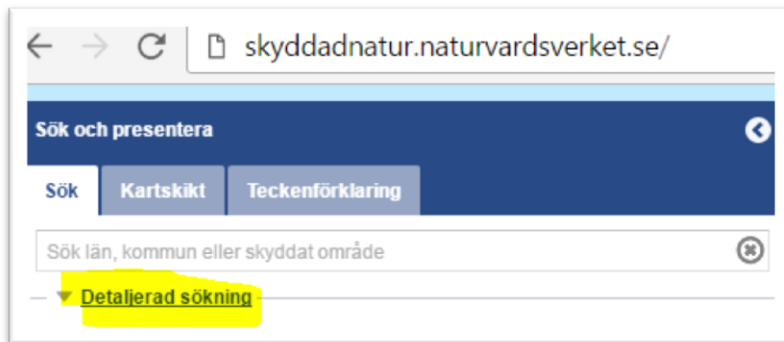
Länstyrelsen Södermanland © Lantmäteriet Geodataskivverket

Karttjänst Skyddad natur

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

För att få en bild av var i respektive Natura 2000-område naturtyperna finns kan Naturvårdsverkets karttjänst Skyddad natur användas.

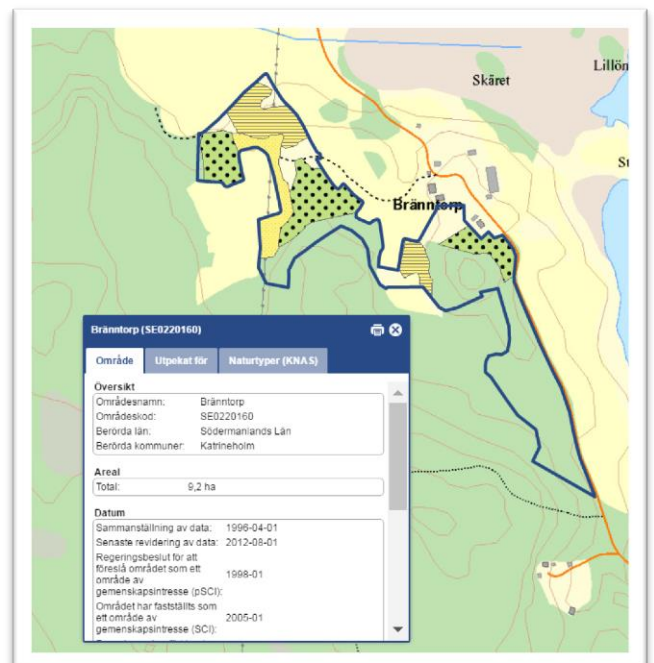
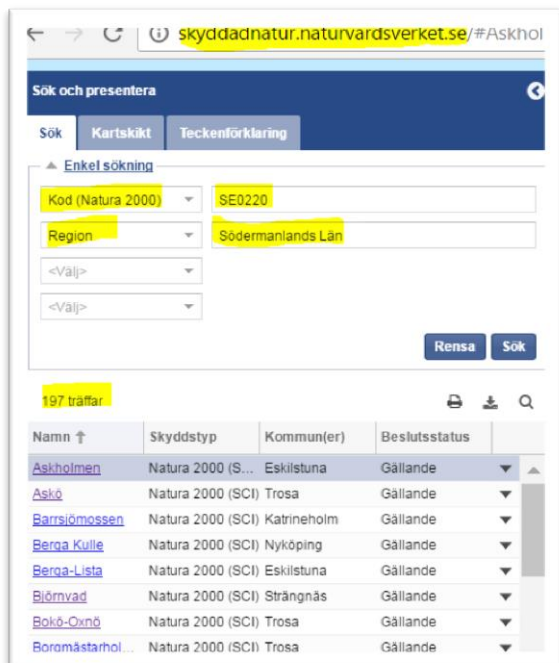
Välj "Detaljerad sökning"

Välj alternativ *Kod (Natura 2000)* skriv in SE0220

Välj *Region* och sök fram Södermanlands län

Sök, det ska bli 197 träffar. När man klickar på ett av namnen i listan kommer man dit i kartan.

För att se Naturtyper för områdena i kartan gå in på fliken "Kartskikt".

Avmarkera allt i *Naturvårdsregistret*. Det är endast *Naturtypskarteringar* > *Natura naturtypskartan (NNK)* > *Naturtyper (ytor)* som ska vara markerade. Klicka sedan i kartan på den naturtyp du vill veta mer om så kommer en informationsruta upp i fönstret.

